

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 53288-03-18 פלוני נ' פלונית

בפני כבוד השופט חננאל שרעבי (אב"ד)

כבוד השופטת אספרנצה אלון

כבוד השופטת עמיתה שושנה שטמר

מערער פלוני
 באמצעות ב"כ עו"ד עמוס צדיקה

נגד

משיבה פלונית
 בעניין הקטינים:
 בגיר, יליד 1998
 בגירה, ילידת 1999
 קטין, יליד 2003
 קטינה, ילידת 2003

חקיקה שאוזכרה:

[חוק החוזים \(חלק כללי\), תשל"ג-1973](#)

מיני-רציו:

* ניתן לחזור ולפנות לבית המשפט בבקשה בנושא המזונות, בכפוף להוכחת שינוי מהותי בנסיבות המצדיק את שינוי הקביעה המקורית והתנהלות המבקש בתום לב. במקרה זה אין הצדקה להפחתת מזונות הילדים, בהעדר שינוי נסיבות מהותי ונוכח התנהלותו של המערער.

* משפחה – מזונות – שינוי השיעור

* משפחה – מזונות ילדים – שינוי פסק-דין

ערעור על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה במסגרתו נדחתה רוב תביעתו של המערער להפחתת מזונות הילדים.

בית המשפט המחוזי דחה את הערעור ופסק:

ניתן לחזור ולפנות לבית המשפט בבקשה בנושא המזונות, בכפוף להוכחת שינוי מהותי בנסיבות המצדיק את שינוי הקביעה המקורית. את המושג "שינוי נסיבות" בהקשר זה נהוג לפרש באופן דווקני. שינוי

בשיעור המזונות הפסוק ייעשה בכפוף לשלושה תנאים מצטברים: הצדדים השאירו פתח במפורש או מכללא לשינוי נסיבות; מבקש השינוי פעל בתום לב; עקב השינוי המהותי בנסיבות לא יהיה זה צודק להשאיר את פסק הדין על כנו, אחרת עלול להיווצר עיוות דין. במקרה הנדון לא הוכח שינוי נסיבות מהותי במצבו הכלכלי של המערער (הרעה) לעומת מצבה הכלכלי של המשיבה (שיפור). כמו כן, המערער התנהל בתובענה בחוסר תום לב ביחסיו מול המשיבה מאז פסק הדין בתביעת המזונות ובהגשת התובענה הנדונה. המערער לא הוכיח כי מרדנות או סרבנות הקשר של הקטינים נובעים מסיבה הקשורה בהם בלבד או מהסתת המשיבה, וכי לו עצמו אין "חלק ונחלה" בגורמים לשפל ביחסים עם הילדים, לצורך הצדקת ביטול או הפחתת מזונות הילדים.

פסק דין

השופט חננאל שרעבי

1. עסקינן בערעור על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה בחדרה (כב' השופט טל פפרני) מיום 22.11.17 בתמ"ש 66731-06-16 (להלן: "התיק קמא"), במסגרתו נדחתה רוב תביעתו של המערער להפחתת מזונות הילדים, כפי שיפורט להלן.

רקע

2. הצדדים נישאו זל"ז כדמו"י בשנת 1992 ומנישואין אלו נולדו להם 4 ילדים כמפורט לעיל.
3. בחודש ינואר 2012 הגישה המשיבה תביעת מזונות נגד המערער בתמ"ש 36411-01-12 (להלן: "תביעת המזונות"), כשבין הצדדים מתנהלים הליכים נוספים בבית הדין הרבני בחיפה, לרבות חלוקת רכוש ומזונות אישה.
4. ביום 12.2.14 ניתן פסק דין בתביעת המזונות, שתמציתו כדלקמן:

א. נקבע כי הכנסתו השנתית של המערער (עבד אז בחברת ... כמהנדס אלקטרוניקה) הינה בסך של כ- 894,000 ₪.

מנגד נקבע כי שכרה החודשי של המשיבה, מהנדסת חומרים במקצועה בעלת תואר שני, בעת מתן פסק הדין היה סך של 5500 ₪. לא צויין בפסק הדין אם סכום זה הוא נטו או ברוטו, אך לנוכח הסכום הנמוך ניתן להניח כי מדובר בערכי נטו.

(ראוי לציין כי בפסק הדין קמא צויין, כי המשיבה השתכרה במקצועה האמור עד שנת 2007 סך חודשי של 27,000 ₪. בשנת 2007 עת נסעו הצדדים לשליחות בארה"ב, הפסיקה המשיבה לעבוד והתמקדה בגידול הילדים וטיפוח המשפחה, ורק לאחרונה שבה לעבוד, ושכרה כאמור סך של 5500 ₪).

- ב. נקבע כי לצדדים רכוש בסך של כ- 9,000,000 ₪ [שני נכסי מקרקעין, כספים בבנקים וזכויות צבורות].
- ג. המערער חוייב לשלם למשיבה סך של 2,000 ₪ דמי מזונות עבור כל אחד מהילדים (כולם היו אז קטינים), ובסך הכל 8000 ₪. נקבע כי המזונות ישולמו עד הגיע כל אחד מהקטינים לגיל 18 שנים או סיום לימודי התיכון, המאוחר מבין השניים. החל מאותו מועד ועד תום תקופת שירות החובה בצה"ל או שירות לאומי, יעמדו דמי המזונות על שליש.
- ד. בנוסף חוייב המערער לשלם למשיבה סך של 2,250 ₪ דמי מדור עבור ארבעת הילדים (נגזרת של 50% מדמי שכירות בשיעור של 4500 ₪ ששילמה אז המשיבה).
- ה. המערער חוייב גם לשאת ב- 75% מהוצאותיהם החריוגות של הקטינים, כמפורט בפסק הדין שם. יחד עם זאת נפסק, כי אופן חלוקת ההוצאות החריוגות נקבע נוכח הפער בין הכנסותיהם של הצדדים. ברם, לאחר מכירת אחד הנכסים המשותפים וחלוקת תמורתו, יישאו הצדדים בחלקים שווים בהוצאות החריוגות. עוד נקבע כי ככל שתוך 6 חודשים לא ימכר אחד הנכסים כאמור, רשאי המערער לשוב ולעתור לחלוקת ההוצאות החריוגות באופן שווה בין הצדדים.

תביעה להפחתת מזונות (התיק קמא)

5. בחודש יוני 2016, הגיש המערער לבית משפט קמא תביעה להפחתת מזונות הילדים, במסגרתה טען כי חל שינוי נסיבות המחייב הפחתת המזונות.
6. טען המערער בכתב התביעה כי שינוי הנסיבות הוא כדלקמן:
- א. המשיבה מעכבת את מכירת נכסיהם המשותפים של בני הזוג. הבית ב... עומד ריק מאדם וחפץ, אינו מועמד למכירה ואינו מושכר, והמערער נושא לבדו בהוצאות החזקתו.
- ב. הכנסתו של המערער ירדה לאפס לאחר שפוטר מעבודתו בחברת
- ג. הכנסתה של המשיבה גדלה משמעותית. היא חזרה לעבוד בחברה שעבדה בה עד שנת 2007 ושכרה, לרבות ההטבות מסביב, גדל משמעותית.
- ד. הבת ... (הבגירה) היא מורדת. אינה בקשר עם אביה המערער, ויש הצדקה להפחתת מזונותיה בעקבות כך.
- ה. יש לנקוט בחיוב שוויוני במזונות הילדים מכח עקרון השוויון, ולאור ביטול החלטת מועצת הרבנות הראשית (כאן אעיר, כי במועד הגשת התביעה להפחתת דמי המזונות, טרם ניתן פסק הדין בבע"מ 919/15, [פורסם בנבו] שניתן רק ביום 19.7.17).
7. המשיבה הגנתה טענה כדלקמן:

- א. מלכתחילה דמי המזונות שנפסקו בתביעת המזונות לא שיקפו את רמת החיים אליהם הורגלו הילדים לנוכח הכנסת המערער שעמדה על סך של כמליון ₪ בשנה, ואף לא את ההוצאות האמיתיות עליהם מידי חודש בחודשו.
- ב. המערער גרם לפיטורין במתכוון בכדי להתחמק מתשלום מזונות הילדים. בכל מקרה המערער פרש עם הסכם פרישה "מכובד".
- ג. לעומת המערער, הקריירה של המשיבה נקטעה לטובת הצלחת עבודתו של המערער בחו"ל, הטיפול בקטינים וטיפול הבית.
- ד. הבת ... שמרה על קשר עם המערער, עד לטראומה שעברה, בכך שהמערער, אביה, בעת ששהתה אצלו במסגרת זמני שהות, זנח אותה בבית ונסע עם ילדים אחרים. בנוסף נחשפה הבת לתמונות לא צנועות, שאינן מתאימות לגילה, בביתו של המערער. כתוצאה מכך נזקקה לטיפול במוסד ...
- ה. מכירת הרכוש המשותף מתעכבת בבית הדין הרבני עקב מחדלי המערער, שלא משלם את שכר האקטואר ולא משתף פעולה.
- ו. דמי המדור של הקטינים עלה, וגם בכך יש להתחשב.
- ז. כל הנ"ל מלמד כי לא רק שאין מקום להפחתת דמי המזונות, אלא יש להגדילם.
8. במסגרת בירור התובענה להפחתת מזונות התבררו נתונים נוספים, אותם סיכם השופט בסעיף 5 לפסק הדין קמא כדלקמן:

"בישיבת קדם המשפט מיום 11/12/16 התברר כי חלוקת הזמן ההורי מתקיימת באופן שבו נמצאים הקטינים אצל האב בימים ראשון [כולל לינה], רביעי [עד 21:00], ומחצית החופשות והחגים.

לדברי הנתבעת, היא עובדת בהנדסת מוצר בחברת [...], שכרה נטו כ- 10,000 ₪ בחודש [עמ' 4 ש' 4]. בנוסף, מקבלת רכב חברה.

הנתבעת בחקירתה אישרה כי במסגרת תנאי עבודתה, היא זכאית לרכישת מניות החברה ב- 85% מערכן.

בדיון ההוכחות שהתקיים ביום 18/6/17, התברר כי התובע החל לעבוד ושכרו 35,000 ₪ ברוטו לחודש [עמ' 9 ש' 19]. בנוסף, מקבל רכב חברה.

מחקירתו של התובע התברר כי הוא פנה לבית הדין וביקש לפסול את חו"ד האקטואר [עמ' 12 ש' 8]. התובע נחקר אודות הכספים שהוא אמור לקבל מ[מקום עבודתו הקודם] בעקבות פיטוריו, ולדבריו אינו זוכר את הסכומים, אך מתשובתו ברור

כי מדובר בסכומים של מאות אלפי שקלים לכל הפחות [עמ' 14 ש' 4]."

9. לאחר שהשופט קמא סקר את הכללים להפחתת דמי מזונות כפי שנקבעו בפסיקה (ואתייחס לכך גם אנוכי להלן), הוא דחה את מרבית התביעה להפחתת מזונות, בקובעו כדלקמן:

"כבר כעת אומר כי לטעמי, ולמעט חריג אחד אשר יפורט להלן, כלל השינויים עליהם מצביע התובע, אינם עולים כדי "שינוי נסיבות מהותי", במידה הנדרשת ע"פ הפסיקה. התובע אמנם פוטר ממקום עבודתו, ולפרק זמן מסוים היה מובטל, ואולם, לאחר שנות עבודה רבות ב[...], קיבל לידי מן הסתם פיצויים בסכום גבוה ביותר, וכן כספים נוספים. יש לציין כי התובע נמנע מלהתייחס בחקירתו לסכומים אותם קיבל עקב סיום עבודתו, ולהתרשמותי עשה כן, על מנת שלא לחשוף כי המדובר בסכומים גבוהים ביותר. בנוסף, יש לציין כי מחקירת התובע עולה כי הוא מרבה בנסיעות לחו"ל, כולל לחופשות לתקופות ארוכות, וגם דבר זה מצביע כי לתובע כספים ורכוש בשיעור ניכר ביותר.

זאת ועוד, התובע נקלט בינתיים במקום עבודה חדש, וגם אם חלה ירידה מסוימת בשכרו, הרי שעדיין מדובר בהכנסה גבוהה מאוד, הרבה מעל הממוצע. יש להביא בחשבון כי מאז ניתן פסק הדין, אחד הקטינים הגיע לבגרות, וכתוצאה, ממילא פחת הסכום החודשי אותו משלם התובע. בנוסף, הבת ... כבת 17.5, וממילא בתקופה הקרובה, יפחת סכום המזונות עוד יותר. התובע אף צירף תדפיסי חשבון בנק [ת/2], מהם עולה כי חשבונו מצי (מצוי – ח"ש) ביתרת זכות גבוהה של למעלה מ- 60,000 ₪ באופן קבוע. הנתבעת אמנם הגדילה במידה מסויימת את הכנסותיה, ואולם עדיין קיים פער משמעותי בהכנסות לטובת התובע. יש לזכור כי לתובע נכסי מקרקעין בשווי ניכר. לא התרשמתי כי המניעה למכירת הנכסים באה מצד הנתבעת דווקא, ולהתרשמותי, מדובר בשני צדדים, להם אחריות משותפת למצב כפי שהוא כיום.

אינני מקבל את טענות התובע בעניין הקשר עם הבת ראשית, לא התרשמתי כי מדובר בסרבנות קשר,

כי אם במשבר אמון בין הבת לאביה, אשר ניתן לתקנו באמצעות טיפול מתאים. שנית, סעד של הפסקת דמי מזונות לקטין הנו קיצוני, וייתן רק במקרים חריגים, ולא התרשמתי כי זהו המקרה בפני.

למרות האמור לעיל, דומני כי יש לקבל את התביעה ברכיב אחד בלבד והוא אופן חלוקת ההוצאות החריגות. אכן, יחס החלוקה בפסק הדין נקבע בהתאם ליחס הכנסות הצדדים בעת מתן פסק הדין. כיום היחס שונה והפער פחות דרמטי... לפיכך, אני מורה כי סעיף 32 ז' לפסק הדין יתוקן, באופן שבו התובע ישא במחצית ההוצאות הנוספות, ואילו הנתבעת תשא במחצית הנתרת. יתר הוראות פסק הדין יותרו על כנן" (ציטוט מסעיפים 9-12 לפסק הדין).

10. על פסק דין זה הוגש הערעור הנדון.

טענות המערער בעיקרי הטיעון

11. המערער טען בעיקרי הטיעון מטעמו בערעור זה, כי בית משפט קמא טעה בפסק הדין בנקודות הבאות:

א. כשהתעלם ללא הנמקה מפסק דינו של בית המשפט העליון ב**בע"מ 919/15** [פורסם בנבו] שהיווה הלכה חדשה, ואשר היא כשלעצמה מהווה שינוי נסיבות מהותי. בפסק דין זה יש שינוי בעצם חיובו של המערער כאב במזונות ילדיו, והטיל החובה מדין צדקה.

ב. כשהתעלם משינוי הנסיבות המהותי לרעה שחל במצבו הכלכלי של המערער, לעומת שיפור מצבה הכלכלי של המשיבה.

בעת מתן פסק הדין בתביעת המזונות עמד שכרה של המשיבה על סך של 5500 ₪ בחודש, וכיום עומד על כ-25,000 ₪ ברוטו וכ-14,000 ₪ נטו, לא כולל הטבות נוספות.

לעומתה, הכנסתו השנתית של המערער בעת מתן פסק הדין בתביעת המזונות עמדה על סך של כ-894,000 ₪ (כ-74,000 ₪ ברוטו לחודש). בחודש 6/16 הוא פוטר מעבודתו בחברת ..., אך קיבל שכר עד חודש 7/16. כן קיבל המערער דמי אבטלה בשיעור של כ-6000 ₪ בממוצע לחודש. כיום הוא עובד בשכר של כ-30000 ₪ ברוטו לחודש, המניב לו סכום של כ-17,000 ₪ נטו לחודש.

תמורות אלה בהכנסות הצדדים מהוות שינוי נסיבות מהותי.

- ג. כשציין כי המערער נמנע מלהתייחס בחקירתו לכספים שקיבל מחברת ... עם פרישתו. בנדון ציינה המשיבה בסיכומיה בהליך קמא כי המענק, ברוטו, היה בסך של 700,000 ₪ (לגביו טוענת המשיבה כי מגיעה לה מחצית, בעוד שהמערער סבור כי מדובר בזכות בלעדית שלו).
- ד. כשסבר כי הרכוש שנצבר בסכום של כ-9 מליון ₪ הוא של המערער בלבד, בעוד שמדובר ברכוש משותף.
- ה. כשלא התחשב במרדנות ארבעת הילדים באביהם (המערער), שאינם נמצאים כיום בקשר עימו. עובדה זו מהווה שינוי נסיבות מהותי, ויש בה כדי להביא לביטול המזונות כלפיהם, ולכל הפחות להפחתתם.
- ו. בנדון ציין המערער, כי המרדנות החלה עם הבת בעקבותיה, ובעידוד המשיבה התרחבה המרדנות ליתר הילדים, שלא נמצאים עימו בקשר היום.
- ז. כשהתעלם מהעובדה כי הבן הגדול הוא חייל, והבת ... עומדת להתגייס לצה"ל. שכרם של חיילים עלה משנת 2014 (שנת פסק הדין בתביעת המזונות) מסך של 894 ₪ לסך של כ-2000 ₪.

טענות המשיבה בעיקרי הטיעון מטעמה

12. המשיבה טענה בעיקרי הטיעון מטעמה כי יש לדחות את הערער, מכל אחד מהטעמים הבאים:
- א. פסק דינו של בית משפט קמא שקול ונבון, ולוקח בחשבון את כל המרכיבים הרבים שעלו במהלך חמש שנות התדיינות הצדדים בפניו.
- ב. הנתונים שנטענו בכתב הערער אינם מדויקים, ונועדו "לזרות חול" בעיני ערכאת הערער.
- ג. המערער אינו משלם את דמי המזונות כסדרם, והמשיבה גובה אותם בהליכי הוצל"פ. זאת בעוד המערער ממשיך בחייו ברמה גבוהה, תוך נסיעות רבות לחופשות בחו"ל.
- ד. המערער חזר להתגורר בבית הצדדים ב... בחודש יולי 2018 ללא אישור בית הדין הרבני וללא הסכמת המשיבה, ומבלי שמשלם לה דמי שימוש ראויים על חלקה בבית.
- ה. המערער לא שילם למשיבה גם את חלקה בדמי השכירות בדירתם המשותפת ב[עיר השכנה], המושכרת ע"י המערער לצד ג', וזאת למרות פסיקה מפורשת בפסק הדין בתביעת המזונות.

- ו. חלוקת הרכוש המשותף בין הצדדים המתנהלת בבית הדין מתעכבת עקב מחדלי המערער, הנמנע מהגשת כל המסמכים הנדרשים לאקטואר להשלמת חוות דעתו האקטוארית.
- ז. גם בחקירתו בבית משפט קמא במסגרת התביעה להפחתת מזונות, נתקף המערער ב"מחלת השכחה", ולא סיפק תשובות מספקות לשאלות שנשאל ע"י בית המשפט וב"כ המשיבה הנוגעות לשכרו, לתלוש שכרו ורכיבי שכרו.
- ח. דמי המדור שנפסקו בתביעת המזונות בשיעור של 2250 ₪, נגזרו משכר דירה ששילמה אז בשיעור של 4500 ₪. כיום שכר הדירה עלה לסך של 6000 ₪, לא כולל דמי החזקת מדור (ארנונה, מים, חשמל, כבלים, אינטרנט ועוד).
- ט. המערער לא משתתף בתשלומי המחציות (חוגים, שיעורים פרטיים וכד'), למרות חיובו בפסק הדין בתביעת המזונות.
- י. שכרה של המשיבה אינו בנסיקה כטענת המערער. המשיבה כיום היא כבת 50, אחר שמונה שנים בהן לא עבדה, התקבלה לעבוד במקום עבודתה הקודם בעקבות משרה שהתפנתה. במסגרת עבודתה זו לא ניתנו לה אופציות ומניות. ממוצע שכרה החודשי נטו בארבע שנות עבודתה הוא כ-6,464 ₪ נטו לעומת שכר נטו של המערער שעומד על סך של 23,327 ₪ (פירטה התחשיב המדויק בסעיף 4 לעיקרי הטיעון מטעמה).
- יא. כושר השתכרותה נפגע גם הוא עקב התנהלות המערער, שלא משלם לה מזונות והיא נאלצת להחסיר ימי עבודה רבים בכדי ללכת להוצל"פ, להתנהל מולו בכל ההליכים שמגיש נגדה הן בבית הדין הרבני והן בבית משפט לענייני משפחה ומאמציה בטיפול בילדים עקב יחסו של המערער אליהם.
- יב. באשר לטענת הניכור ההורי מצד הילדים – היא אינה מסיתה את הילדים נגד המערער. המערער יצר את משבר האמון בינו לבין הילדים במו ידיו.
- יג. המערער מנסה להסתיר נכסים מהמשיבה בסכומים של מאות אלפי ₪ (ויש פירוט בנדון בסעיפים 14-15 לעיקרי הטיעון מטעם המשיבה).

ישיבת יום 5.11.18

13. ישיבת הערעור התקיימה ביום 5.11.18 (להלן: "ישיבת הערעור"), ובה כל צד חזר על טענותיו, תוך הטחת האשמות הדדיות כי התביעה הרכושית בבית הדין הרבני אינה מתקדמת, עקב "אשמו" של הצד האחר.
14. בישיבה זו נשאל ב"כ המערער ע"י בית המשפט מה החלק של המערער ברכוש השותף והשיב: "...לא רחוק מ-50%...יש זכויות נוספות, כמו אותן אופציות וזכויות סוציאליות ששם החלוקה 55% למערער לעומת 45% למשיבה" (עמ' 2 לפרו' שו' 8-10).

עוד טען ב"כ המערער בישיבה זו כי הכנסת המשיבה עלתה מסך של 5500 ₪ נטו לסך של 20,000 ₪ נטו, פי ארבעה, וזה שינוי נסיבות מהותי.

כן עמד המערער על טענת המרדנות, הלכת [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו] והיותם של שני ילדים כבר חיילים.

ב"כ המערער סבור, כי במצב הדברים הנוכחי, סכום המזונות הפסוק בשיעור של 2000 ₪, צריך להיות מוטל בחלקים שווים על שני ההורים, 1000 ₪ לכל אחד מהם.

15. המשיבה בטיעוניה בפנינו (לא היתה מיוצגת) שבה והדגישה את מחדלי המערער באי תשלום המזונות הפסוקים ע"י המערער ואף לא את המחציות.

כן הדגישה המשיבה את אי שיתוף הפעולה של המערער עם האקטואר שמונה בתביעה הרכושית, אי הגשת מסמכים כלל או בצורה חלקית והברחת נכסים, בסכום של מאות אלפי ₪.

כיום היא עובדת באותו מקום שעבדה בעבר בשכר נטו של כ-10,000 ₪, כששכרה ברוטו האמיתי הוא כ-27,000 ₪.

לעומת זאת, כשבית משפט קמא קבע את שכרו של המערער בפסק הדין קמא על סך של 35,000 ₪ ברוטו, הוא עשה זאת ללא ביסוס מספיק. המערער לא הגיש לו את הסכם העבודה הנוכחי ואת תלושי השכר שלו, למעט תלוש שכר אחד שגם לא היה מלא. שכר הברוטו האמיתי של המערער הוא 47,000 ₪.

מעבר לכך, עם פרישת המערער מעבודתו ב... שולמו לו דמי פרישה בסכום של 735,000 ₪ וכן פיצויים בסכום של 1,240,000 ₪.

עוד הוסיפה המשיבה, כי בניגוד לנטען ע"י המערער, הוצאותיה על ילדיה החיילים לא פחתו. הם באים לחופשות ו"רגילות" מהצבא הביתה. היא נוסעת אליהם בימי שישי אחת לשבועיים היכן שיהיו ומביאה להם אוכל.

כן ציינה כי הוצאות המדור שלה גדלו כשעברה דירה, אך היא לא ביקשה את הגדלת המזונות.

דיון והכרעה

16. אקדים ואומר כי שוכנעתי לדחות הערעור, וכך אמליץ לחברותיי להורות, מכל אחד מהטעמים הבאים:

א. אי הוכחת שינוי נסיבות מהותי במצבו הכלכלי של המערער (הרעה) לעומת מצבה הכלכלי של המשיבה (שיפור).

- ב. מכח התנהלות המערער בתובענה קמא בחוסר כנות ו/או תום לב הנדרשים בתובענה לדיון מחדש בגובה המזונות הפסוקים, כעולה מפסק הדין קמא (וכפי שנפרט להלן).
17. סבורני כי השופט קמא סיכם היטב בסעיף 6 לפסק הדין את כללי הפסיקה בנוגע לדיון מחדש בגובה מזונות פסוקים.

להלן עיקרי הדברים:

- א. פסק דין למזונות אינו יוצר מחסום סופי מפני חידוש ההתדיינות, וניתן לחזור ולפנות לבית המשפט בבקשה בנושא המזונות, בכפוף להוכחת התנאי כי חל שינוי מהותי בנסיבות המצדיק את שינוי הקביעה המקורית.
- ב. את המושג "שינוי נסיבות" בהקשר זה נהוג לפרש באופן דווקני, שאם לא כן עשוי להיות מופר האיזון בין המגמה להביא לסופיות הדיון לבין הצורך להתאים את גובה המזונות לצרכי חיים ולמצבי חיים משתנים, בין של הצד הזכאי להן לבין של הצד החייב בהם.
- ג. המצב שהיה קיים בעבר, בעת מתן פסק הדין למזונות, הוא נקודת המוצא המחייבת, ויש לבחון האם מאז חל שינוי מהותי שמצדיק את שינוי פסק הדין.
- ד. על הנסיבות החדשות המצביעות על השינוי המהותי לרדת לשורשו של פסק הדין שניתן, כדי לאפשר את בחינת שיעור המזונות אשר נפסק. אין די להוכיח שינוי כשלעצמו, אלא יש צורך בהוכחת שינוי נסיבות מהותי שיצדיק התערבות במזונות שנקבעו.

ה. שינוי בשיעור המזונות הפסוק ייעשה בכפוף לשלושה תנאים מצטברים:

1. הצדדים השאירו פתח במפורש או מכללא לשינוי נסיבות;
 2. מבקש השינוי פעל בתום לב;
 3. עקב השינוי המהותי בנסיבות לא יהיה זה צודק להשאיר את פסק הדין על כנו, אחרת עלול להיווצר עיוות דין.
- ו. בית המשפט אינו בודק איזה סכום מזונות היה פוסק היום אילו הנתונים דן הובאו בפניו במסגרת תביעת מזונות חדשה, אלא יש לבחון האומנם חל שינוי נסיבות מהותי בהתאם לתנאי פסק המזונות המקורי.
 - ז. נטל ההוכחה להוכיח את שינוי הנסיבות מוטל על מבקש השינוי (התובעת/ת), והמבחנים להוכחה הינם עובדתיים. על התובע להוכיח כי חל שינוי שלא ניתן היה לצפותו מראש.

(ראו לענין זה הפסיקה והספרות שהוזכרו בסעיפים 6-8 לפסק הדין קמא).

18. מתוך הכללים דלעיל, ובהקשר למקרה דנן, יש להפנות זרקור לשני הדגשים הקשורים זה לזה, בתביעה לדיון מחדש בסכום מזונות פסוק, כדלקמן:

א. הנקודה הראשונה מוזכרת בדבריו של כב' השופט רובינשטיין בבע"מ 3148/07 פלונית נ' פלוני [פורסם בנבו] (13.6.07) - (להלן: "פרשת פלונית"), כדלקמן:

"אכן, ניתן לדון מחדש בגובה מזונות בהתאם לשינוי הנסיבות..."

ואולם, אין זה השיקול היחיד. במסגרת שיקול דעתו על בית המשפט להביט על התמונה בכללותה, ולהכריע לפיה האם בהתחשב במכלול הנסיבות של יחסי הצדדים יש מקום לאפשר דיון מחדש במזונות. בהקשר זה נקבע, כי על בית המשפט לבחון האם הוגשה התביעה בחוסר תום לב (ההדגשות שלי – ח"ש). כבר נפסק כי לחיוב המזונות היבט חוזי...
הכפוף לדרישת תום הלב הקבועה בסעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973; ... ולדרישות נוספות, כגון תקנת הציבור הקבועה בסעיף 61 לחוק החוזים (חלק כללי)...". (ציטוט מסעיפים ד' עד ו' להחלטה)

היינו – התנאי של שינוי נסיבות מהותי הוא תנאי הכרחי בכדי לקבל תובענה לשינוי סכום מזונות פסוק, אך לא תנאי מספיק. בנוסף יש צורך בבחינת תום לב של מגיש התובענה (האיש או האישה) בהגשת התובענה.

תום הלב, כך לטעמי, ייבחן, בין היתר, בשאלות הבאות:

האם מגיש התובענה "משחק בקלפים גלויים" בכל הקשור למצבו הכלכלי בכלל והכנסתו בפרט;

כיצד התנהל בתשלום מזונותיו השוטפים מאז פסק הדין הפסוק למזונות. האם יצר חובות או הקפיד על תשלומים שוטפים ובמועד;

האם מעכב את בירור התביעה הרכושית של בני הזוג, באופן שחלוקת הרכוש המשותף מתעכבת, עובדה שיש לה השפעה מהותית על מצבם הכלכלי שני הצדדים.

ב. בחינת "שינוי נסיבות מהותי" אינה רק לנוכח שינוי בהכנסת בן/בת הזוג בלבד, אלא של המצב הכלכלי בכלל. היינו, האם מצבם הכלכלי הכולל של בני הזוג או מי מהם השתפר או הורע משמעותית מאז פסק הדין למזונות, אותו רוצים לשנות.

גם על נקודה זו עמד כב' השופט רובינשטיין בפרשת פלונית בצינו כדלקמן:

"אכן, ניתן לדון מחדש בגובה מזונות בהתאם לשינוי הנסיבות... פשיטא שמצב כלכלי, היסוד למזונות,

עשוי להשתנות לכאן ולכאן, ויש מקום איפוא לשקול מתן ביטוי לשינויים בו, מתוך הוגנות כלפי כולי עלמא..." (ציטוט מסעיף ו' להחלטה, ההדגשה שלי – ח"ש).

היינו, המבקש את הדיון מחדש בסכום המזונות עקב שינוי נסיבות מהותי, צריך להוכיח לא רק שינוי בשכרו או בשכר בן/בת הזוג, אלא גם הרעה במצבו הכלכלי הכולל או הטבה משמעותית במצבו הכלכלי הכולל של בן/בת הזוג, מאז פסיקת המזונות המקורית.

19. בהתאם לכללים וההדגשים הנ"ל שוכנעתי כי לא נפלה טעות בפסק דינו של השופט קמא, נשוא הערעור דנן.

אי הוכחת "שינוי נסיבות מהותי"

20. לטעמי רוב הערעור בשאלת "שינוי נסיבות מהותי" מכוון נגד ממצאי עובדה של השופט קמא המבוססים על הערכת מהימנות, בהן ממעטת ערכאת הערעור להתערב אלא במקרים חריגים.

ראו למשל דבריו של כב' השופט עמית מהימים האחרונים, ברע"א פלוגי נ' פלוגי ואח' (פורסם בנבו) [6.11.18], שם ציין כי:

"הלכה מושרשת היא, כי ערכאת הערעור לא תתערב בממצאים עובדתיים אלא במקרים יוצאי דופן, במיוחד כאשר ממצאים אלו מבוססים על הערכת מהימנות שנתן בית המשפט קמא לראיות ולעדים שבפניו" (ציטוט מסעיף 6 להחלטה).

21. העובדות שקבע בית המשפט קמא בפסק הדין, ועל בסיסן קבע כי "כלל השינויים עליהם מצביע התובע אינם עולים כדי 'שינוי נסיבות מהותי'..." הן כדלקמן:

א. שכרה כיום של המשיבה הוא כ-10,000 ₪ נטו, היא מקבלת רכב חברה וזכאית לרכישת מניות החברה ב-85% מערךן (עמ' 2 לפסק הדין שו' 18-14).

המשיבה אמנם הגדילה במידה מסויימת את הכנסותיה, אך עדיין קיים פער משמעותי בהכנסות לטובת המערער (עמ' 4 לפרו' שו' 3-1).

ב. המערער פוטר ממקום עבודתו הקודם בחברת ..., אך לא חשף את מלוא נתוני הפרישה הכספיים מהטעם "שאינו זוכר את הסכומים, אך מתשובתו ברור כי מדובר בסכומים של מאות אלפי ₪ לכל הפחות" (עמ' 2 לפסק הדין שו' 23-21).

המערער לא חשף את סכומי הפרישה וסכומים נוספים "על מנת לא לחשוף כי מדובר בסכומים גבוהים ביותר" (עמ' 3 לפסק הדין שו' 26-23).

- ג. המערער החל לעבוד, ושכרו סך של 35,000 ₪ ברוטו לחודש, וכן מקבל רכב חברה.
- ד. המערער "מרבה בנסיעות לחו"ל, כולל לחופשות לתקופות ארוכות, וגם דבר זה מצביע כי לתובע כספים ורכוש בשיעור ניכר ביותר" (עמ' 3 לפסק הדין שוי 29-27).
- ה. המערער פנה לבית הדין הרבני, שם מתבררת התביעה הרכושית של בני הזוג, בבקשה לפסול את חוות דעת האקטואר שמונה שם (עמ' 2 לפסק הדין שוי 21).
- מעבר לכך, לבני הזוג נכסי מקרקעין בשווי ניכר, ההתרשמות היא כי המניעה למכירתם לא באה דווקא מצד המשיבה (עמ' 4 לפסק הדין שוי 3-4).
- ו. תדפיסי הבנק של המערער מלמדים כי חשבונו מצוי ביתרת זכות גבוהה של למעלה משישים אלף ₪ באופן קבוע (עמ' 4 לפסק הדין שוי 1).
- ז. בכל הקשור ליחסי הבת [הגדולה] עם המערער, ההתרשמות היא של משבר אמון בין הבת לאביה המערער הניתן לטיפול, אך לא סרבנות קשר (עמ' 4 לפסק הדין שוי 7-8).
22. **עובדות אלה קבע השופט קמא לאחר שמיעת הצדדים, הערכת מהימנות מעדותם ומניתוח הראיות שעמדו בפניו. לא מצאתי כי באלה נפלה טעות מהותית המחייבת התערבות ערכאת הערעור.**
23. המערער שם את הדגש, גם בדיון בפנינו, על הגידול בשכרה של המשיבה, שלטעמו הינו מעבר לסך של 10,000 ₪ נטו.
- על כך אשיב בשתיים:
- א. תלושי שכרה של המשיבה לשנת 2016, כפי שצורפו לתיק המוצגים מטעם המערער, מלמדים אכן על שכר ממוצע נטו של כ- 10,000 ₪ לחודש, כקביעת השופט קמא. (יתכן שמאז שכרה הממוצע נטו עלה בעוד כ-1000 או 2000 ₪ בקירוב - ראו הודעת המשיבה מיום 5.11.18 כפי שהוגשה לתיק הערעור, ותגובת המערער לה מיום 12.11.18).
- למשיבה אכן יש הטבת רכב ורכישת מניות ב-85% מערכן, אך גם למשיב יש הטבת רכב ואולי גם הטבות נוספות, כפי שאפרט בנימוק הנוסף להלן.
- ב. המערער אכן היה מספר חודשים (מחודש 8/16 ועד חודש 4/17) מובטל, עד שהתחיל לעבוד במקום חדש. בתקופה זו (או ברובה) קיבל דמי אבטלה, וגם פיצויי פרישה מחברת ... בסכומים מצטברים של מאות אלפי ₪, אם לא מעבר לכך, כקביעת השופט קמא. נקודה זו בחר המערער להסתיר מן העין, שכן בחר שלא לחשוף את הסכם הפרישה שלו מחברת ..., על כל תנאיו והסכומים הנקובים בו.
- בנוסף, המערער לא חשף את הסכם העבודה שלו במקום העבודה החדש בנימוק כי "עוד לא קיבלתי אותו, אין לי אותו" (עמ' 9 לפרו' שוי 17). כל שסיפק היה תלוש יחיד של החודש הראשון לעבודתו, חודש מאי 2017 (ת/1). היינו - לא ניתן לוודא

מה ההטבות שאמור המערער לקבל במקום עבודתו החדש (דוגמת בונוסים, אופציות ומניות וכד') בתפקידו כמהנדס אלקטרוניקה (עמ' 9 לפרו' שו' 13).

בעדותו רק ציין כי מקבל רכב מהחברה, הא ותו לא! (עמ' 9 לפרו' שו' 21-19).

יש קושי מסויים לקבל תשובה זו של המערער כפשוטה, במיוחד כשהיה עובד בכיר של חברת ... במשך למעלה מ-24 שנים (כפי שציין בתצהיר עדותו הראשית בבית משפט קמא, סעיף 7) ובעל ותק רב בתחומו.

בכל אופן, אי הגשת הסכם העבודה הנוכח משמש ראיינית לחובת גרסתו של המערער בכל הקשור לתנאיי שכרו כיום (או לטענתו בדבר הרעה משמעותית בהם לעומת עבודתו בחברת ...). מכח הכלל שבפסיקה הקובע לאמור, כי צד שנמנע מלהביא עד או ראיה רלבנטיים בהעדר הסבר אמין וסביר, מעורר מדרך הטבע את החשד שיש דברים בגו, וכי נמנע מהבאתו לעדות או הצגת הראייה כי הוא חושש מעדותו ומחשיפתו לחקירה נגדית של העד או חשיפת הראייה. לשון אחרת, מחדל זה פועל לחובתו, ויש בו בכדי לתמוך בגרסת הצד היריב. על כן, ביהמ"ש רשאי להסיק מאי הזמנת עד רלבנטי כאמור, מסקנות מחמירות וקיצוניות נגד מי שנמנע מהבאת העד (יעקב קדמי, **על הראיות**, חלק שלישי, עמ' 1649, מהדורה משולבת ומעודכנת תש"ע – 2009).

24. העובדות שקבע השופט קמא כמפורט בסעיף 21 לעיל, ובמיוחד אי חשיפת המערער את הסכם הפרישה מחברת ... ואת הסכם העבודה החדש שלו (שאו נוכל לראות את מלוא שכרו האמיתי ואת קצב גידול השכר בתקופה הקרובה), מובילים למסקנה מתבקשת כי המערער לא הוכיח (מעבר לגידול מסויים בשכרה של המשיבה) פערים המהווים "**שינוי מהותי**", בין מצבם הכלכלי של בני הזוג בעת קביעת סכום המזונות הפסוק לבין המצב הכלכלי בהווה.

דווקא העובדות שקבע השופט קמא בפסק הדין בכל הקשור למערער (מרבח בנסיעות לחו"ל, לרבות לחופשות לתקופות ארוכות, ויתרה חיובית בחשבונו באופן קבוע בסכום של למעלה משישים אלף ₪), מלמדות לכאורה על מצב כלכלי טוב, שאינו פחות ממצבו שהיה בעת פסיקת המזונות בתביעת המזונות.

25. כפי שצינו לעיל, בחינת שינוי הנסיבות המהותי אינה רק לנוכח שינוי בהכנסת בן/בת הזוג בלבד, אלא של המצב הכלכלי בכלל. האם מצבם הכלכלי הכולל של בני הזוג או מי מהם השתפר או הורע משמעותית מאז פסק דין בתביעת המזונות.

משלא חשף המערער במסגרת התביעה קמא את מלוא הנתונים הרלוונטיים (והם היו בשליטתו) לבחינת שינוי המצב הכלכלי הכללי של בני הזוג, לא ניתן לומר כי הוכיח "**שינוי מהותי**", הנדרש לשם שינוי סכום המזונות הפסוק.

26. **משאלה פני הדברים, אין מקום להתערבות בקביעתו של השופט קמא כי לא הוכח שינוי נסיבות מהותי המחייב שינוי בשיעור המזונות הפסוק.**

חוסר כנות ו/או חוסר תום לב בהגשת התביעה לשינוי סכום המזונות

27. אפילו נאמר כי הגידול בהכנסת המשיבה הוא משמעותי, עדיין סבורני כי דין הערעור להידחות, ולא היה מקום להורות על הפחתת סכום המזונות, מהטעם של חוסר כנות ו/או חוסר תום לב בהגשת התביעה לשינוי סכום המזונות.

עמדה על כך גם המשיבה בסיכומיה בבית המשפט קמא.

28. נזכיר את הכללים וההדגשים בתביעה לשינוי שיעור מזונות פסוק עליהם עמדנו לעיל, הכפופים לחובת תום הלב, ונתונים לשיקול דעתו של בית המשפט לנוכח מכלול יחסי הצדדים (ראו דברינו, במיוחד בסעיף 18(א) לעיל).

בחינת התנהלותו של המערער ביחסיו מול המשיבה, ממתן פסק דין בתביעת המזונות ועד הגשת התביעה להפחתת דמי המזונות, מלמדת על בעייתיות רבה, עד כדי חוסר תום לב, המצדיקים שלא להפחית את דמי המזונות הפסוקים, אפילו גדל שכרה של המשיבה בשיעור משמעותי.

במה דברים אמורים?

א. כעולה מטענותיה של המשיבה בבית משפט קמא, בסיכומיה שם, בעיקרי הטיעון מטעמה ובטיעוניה בפנינו בישיבת הערעור, המערער אינו משלם את דמי המזונות הפסוקים במלואם ובמועדם, לרבות המחציות, והמשיבה נאלצה, ונאלצת, לגבותם באמצעות הליכי הוצל"פ.

ב. מקביעות השופט קמא עולה, כי למערער יד בעכוב בירור התביעה הרכושית של הצדדים, לרבות מכירת נכסי המקרקעין המשותפים (ראה סעיף 21(ה) לעיל). בכך פוגע המערער בשיפור המצב הכלכלי של המשיבה.

המשיבה ציינה בעקרי הטיעון מטעמה, וגם בישיבת הערעור בפנינו, כי המערער נמנע מלהעביר את מלוא המסמכים שדרש האקטואר (בתביעה הרכושית ביניהם), לרבות מסמכים שיהיה בהם להוכיח הברחת כספים משותפים לחו"ל בסכומים של מאות אלפי ₪ (עמ' 3 לפרו' שו' 11-17).

ג. המערער נמנע מלחשוף את נתוני וסכומי הפרישה שלו מחברת ..., ואולי סכומים נוספים שקיבל עקבות הפרישה, באופן שהשופט קמא ציין בפסק הדין כי הדבר נעשה בכדי לא לחשוף הסכומים (ראו סעיף 21(ב) לעיל).

ד. המערער לא חשף את תנאי העסקתו במקום העבודה החדש, למעט תלוש חודש מאי 2017, בבחינת "מגלה טפח ומכסה טפחיים", כמפורט לעיל. מדרך הטבע קיים חשש, כי עובד ותיק ומנוסה כמוהו בתחום ההייטק ו/או הנדסת אלקטרוניקה מקבל תנאיי שכר משמעותיים, מעבר למה שבחר להציג.

ה. המערער נכנס להתגורר בבית המשותף לבני הזוג ב..., אך לא טורח לשלם דמי שימוש למשיבה, שנאלצת לשלם שכירות חודשית בעבור הדירה ששכרה למגוריה ומגורי הילדים הנמצאים במשמורתה (המערער הודה בישיבת הערעור בפנינו כי

נכנס להתגורר בבית המשותף ב... ללא תשלום דמי שימוש למשיבה – עמ' 1 לפרו' שו' 26-27).

ו. המערער לא מעביר באופן שוטף או רציף את חלקה של המשיבה בדמי השכירות בדירת בני הזוג ב[עיר הסמוכה] (ראו סעיף 12(ה) לעיל).

29. ההתנהלות הנ"ל של המערער ביחסיו עם המשיבה, מובילה למסקנה מתבקשת כי אינו נוהג עימה בתום לב ובדרך מקובלת, לא בביצוע פסק דין המזונות בתביעת המזונות, לא בעצם הגשת התביעה קמא להפחתת המזונות ולא בניהול התביעה עצמה בה לא נהג בשקיפות מלאה, כדי שנבחן את מצבם הכלכלי האמיתי של הצדדים בהווה, לעומת מצבם הכלכלי בעת פסיקת המזונות המקורית.

30. במצב דברים זה, נתון לבית המשפט שיקול הדעת שלא להורות על שינוי סכום המזונות הפסוק, אפילו גדל שכרה של המשיבה בשיעור משמעותי. כאמור יש לבחון במצב דברים זה את התנהלות מגיש התובענה לשינוי סכום המזונות הפסוק, ב"משקפיי" תום הלב ומכלול יחסי בני הזוג.

המקרה דנן על נסיבותיו המתוארות לעיל, מצדיק הפעלת שיקול הדעת, באופן שלא נורה על הפחתת סכום המזונות הפסוק, אפילו כשעלה שכרה של המשיבה בשיעור משמעותי.

הלכת בע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית [פורסם בנבו] (19.7.17)

31. נאחז המערער בערעורו הנדון גם בהלכת **בע"מ 919/15**, [פורסם בנבו] וטוען כי היא כשלעצמה מהווה שינוי נסיבות מהותי המצדיק הפחתת סכום המזונות הפסוק.

לטעמו של המערער יש בהלכת **בע"מ 919/15** [פורסם בנבו] שינוי בעצם חיובו כאב במזונות ילדיו והטלת החיוב מכח צדקה בלבד, אך השופט קמא התעלם מהלכה זו לגמרי בפסק הדין, ללא כל הנמקה.

32. נזכיר כי בהתאם להלכת **בע"מ 919/15** [פורסם בנבו] חיוב הורים יהודים לילדים בגילאי 6-15 הוא מדין צדקה. חלוקת המזונות בין ההורים תקבע על-פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות מכל המקורות העומדים לרשותם, לרבות רכוש ושכר עבודה, בהתאם לחלוקת המשמורת הפיזית ובשים לב לכלל נסיבות המקרה. לכן, שני הורים המצויים במשמורת משותפת עם חלוקה שווה של זמני השהות ויכולותיהם הכלכליות שוות, יישאו בחלקים שווים בנטל המזונות.

בהמשך הרחיבה הפסיקה, בעיקר בערכאות הדיוניות (אם כי גם בערכאת הערעור בבית משפט מחוזי), וציינה כי ניתן להחיל את הלכת **בע"מ 919/15** [פורסם בנבו] גם על מזונות קטינים שחיובם מדין צדקה, הגם שאין מדובר במשמורת משותפת, תוך בחינת הפרמטרים הבאים שצויינו ב**בע"מ 919/15** [פורסם בנבו] כדלקמן:

הערכת וקביעת צרכי הקטינים.

קביעת היכולות הכלכליות של הצדדים מכל מקור שהוא.

קביעת יחסיות ביכולת בכלכלית של ההורים זה מול זה.

חלוקת המשמורת בפועל.

ראו בנדון:

עמ"ש (ת"א) 14612-10-16 פ.ב. נ' א.ב. [פורסם בנבו] (20.12.17)

תמ"ש (ראשל"צ) 25893-07-14 ל.מ.צ. נ' י.מ. [פורסם בנבו] (20.9.17).

תלה"מ (ראשל"צ) 17237-01-17 ו.ג. נ' ש.ג. [פורסם בנבו] (17.10.17).

תלה"מ (ראשל"צ) 7531-05-17 פלונית נ' פלוני [פורסם בנבו] (14.11.17).

תמ"ש (נצ"י) 46640-01-15 ק.ו. נ' ש.ו. [פורסם בנבו] (27.12.17).

33. נפתח ונאמר כי הפסיקה בערכאות הדיוניות, חלוקה בשאלה האם די בהלכת בע"מ 919/15 [פורסם בנבו] כדי להוות שינוי נסיבות מהותי, או דרוש שינוי נסיבות עובדתי נוסף.

ראו לענין זה:

תלה"מ (ת"א) 9494-10-17 פלוני ואח' נ' פלונית [פורסם בנבו] (14.10.18).

תלה"מ (חי') 13858-12-16 א.ק. נ' א.ק. [פורסם בנבו] (3.10.18).

עמ"ש (חי') 62263-10-17 ע.ל. נ' ס.ק. [פורסם בנבו] (17.9.18).

תלה"מ (נצ"י) 10726-05-18 א.ק. נ' ע.ק. [פורסם בנבו] (6.9.18).

תלה"מ (קריות) 18283-10-17 פלוני נ' אלמונית [פורסם בנבו] (1.8.18).

תמ"ש (פי"ת) 4543-03-16 א. נ' ב. (1.7.18).

לצורך הכרעה בערעור הנדון אין לי צורך להביע עמדה במחלוקת זו ואשאירה לעת מצוא. זאת כיוון שאפילו אצא מנקודת הנחה כי די בהלכת בע"מ 919/15 [פורסם בנבו] כשלעצמה כדי להוות שינוי נסיבות מהותי, הדבר אינו עוזר למערער במקרה דנן, מחמת התנהלותו בחוסר תום לב ביחסיו מול המשיבה מאז פסק הדין בתביעת המזונות ובהגשת התובענה הנדונה, הכל כמפורט בסעיף 27-30 לעיל.

נזכיר כי גם בהתאם להלכת בע"מ 919/15, [פורסם בנבו] בכדי לקבוע את שיעור ההשתתפות של כל צד במזונות הקטינים יש צורך, בין היתר, בקביעת היכולות הכלכליות של הצדדים מכל מקור שהוא (ראו סעיף 32 לעיל). דא עקא, שבמקרה דנן המערער אינו גלוי ביכולותיו הכלכליות האמיתיות (כמפורט בהרחבה לעיל), אז כיצד נעריך את יכולתו הכלכלית לצורך חלוקת נטל המזונות מדין צדקה?!

סרבנות הקטינים והשפעתה על סכום המזונות

34. כאמור טוען המערער בעיקרי הטעון מטעמו כי הילדים נוקטים נגדו בסרבנות, וניתקו הקשר עימו. מצב זה התחיל עם הבת הגדולה והמשיך עם יתר הילדים. לכן יש להורות על ביטול מזונותיהם או הפחתתם.

35. לגבי הבת הגדולה, בה התרכז הדיון בבית משפט קמא בשאלת סרבנות הקשר, קבע השופט קמא, לאחר ששמע את הבת בישיבת ההוכחות ביום 18.6.17, כי אין מדובר במרדנות, אלא במצב של משבר אמון הניתן לטיפול (ראה סעיף 21(ז) לעיל).

לגבי יתר הילדים, הנתק עצמו או הסיבות לו לא התבררו עובדתית, שכן אף לגרסת המערער (סעיפים 20-22 לסיכומיו), הנתק החל רק לאחר ישיבת ההוכחות ביום 18.6.17.

מכאן כי המערער לא הראה ולא הוכיח כי מרדנות או סרבנות הקשר של הקטינים נובעים מסיבה הקשורה בהם בלבד ו/או מהסתת המשיבה, וכי לו עצמו אין "חלק ונחלה" בגורמים לשפל ביחסים עם הילדים.

36. בנדון נציין כי הפסיקה הכירה באפשרות לבטל מזונות ילד במקרה של סרבנות קשר, אך זאת במקרים חריגים, תוך הבנה כי מדובר בצעד קיצוני אשר ככלל יש להימנע ממנו.

ראו בנדון:

ע"א 687/83 מזור נ' מזור פד"י לח(3) 29.

ע"א 1741/93 אזולאי נ' אזולאי [פורסם בנבו] (13.7.94).

במקרה כזה ההכרעה תיעשה בזהירות, ובשים לב לעקרון טובת הילד [רע"א 3761/10 פלוני נ' פלונית] [פורסם בנבו] (15.7.2010).

השיקולים שעל בית המשפט לבחון, בדונו בשאלה האם יש מקום להפחית או לשלול מזונות לבן מרדן הם כדלקמן:

- ביטול המזונות ייעשה במקרים קיצוניים ונדירים ויש לשקול תמיד חלופה מתונה יותר כגון הקטנת מזונות.
- האם סרבנות הקשר נובעת אך ורק מרצונו האמיתי והעצמאי של הילד או שקיימת אשמה מצד האב או האם למצב שנוצר.
- האם האב נקט בכל הפעולות והמאמצים הנדרשים לצורך חידוש הקשר.
- האם ביטול המזונות עלול לגרום לסיכול הסיכוי לחידוש הקשר.
- מה תהיה השפעת ביטול המזונות על אפשרות קיומם הסביר של הקטינים.

ראו לענין זה:

ע"א 1880/94 קטן נ' קטן פ"ד מט(1) 215;

ע"א 4322/90 אדלשטיין נ' אדלשטיין פ"ד מו(1) 289;

עמ"ש (י-ם) 513/09 פלוני נ' פלוני (14.04.10).

[תמ"ש \(ת"א\) 29511-09-13 פלוני נ' אלמוני \(27.5.15\)](#).

אם ניישם כללים אלה למקרה דנן נמצא כי אין מקום להורות על ביטול או הפחתת ביטול מזונות הילדים עד לקיום קשר סדיר בינם לבין אביהם, המערער. לפחות לגבי הבת הגדולה נקבע ע"י השופט קמא, כי הסיבה לכך היא משבר אמון מול אביה. לא מצאתי סיבה שלא לקבל קביעה זו של השופט קמא. לגבי הילדים האחרים לא הוכח עצם הנתק או הסיבות לו. המערער אף לא פירט מה המאמצים שעשה, ועושה, כדי לחדש הקשר עם הילדים. מעבר לכך, נראה כי ביטול או הפחתת המזונות עלול להביא לתוצאה הפוכה בדיוק, שאינה רצויה. בנסיבות שנוצרו, סבורני כי טוב יעשה המערער, אם "יעבוד" נמרצות לשיפור הקשר עם הילדים וחיזוקו, אפילו תוך קבלת עזרה מגורם טיפולי כלשהו.

גיוס שני ילדים לצה"ל

37. טען המערער בערעורו, כי טעה בית המשפט מהעובדה כי הבן הגדול הוא חייל והבת הגדולה עומדת להתגייס לצה"ל. שכרם של חיילים עלה משנת 2014 (שנת פסק הדין בתביעת המזונות) מסך של 894 ₪ לסך של כ-2000 ₪. לכן היה מקום להפחית במזונותיהם.
38. בינתיים, כך עולה מדבריה של המשיבה בפנינו בישיבת הערעור, גם הבת הגדולה התגייסה לשירות צבאי, אך הדבר אינו מקל עליה כלכלית (ראו דבריה בסעיף 15 סיפא לעיל).
39. עיון בפסק הדין קמא מלמד כי בניגוד לגרסת המערער, השופט קמא כן התייחס לשירות הצבאי של שני הילדים הגדולים, אך דווקא כגורם שאמור להקל כלכלית על המערער, בכך שדמי מזונותיהם יפחת לשליש, וכנימוק לאי הפחתה נוספת בדמי המזונות (עמ' 3 לפסק הדין שו' 31-34).
40. סבורני כי עמדה זו של השופט קמא נכונה, ואין בה טעות.
41. בכל מקרה גיוס ילדים לצה"ל אינו שינוי נסיבות מהותי המצדיק הפחתת המזונות, שברגיל פוחתים בכל מקרה אז לשליש.

סוף דבר

42. לאור כל האמור לעיל, אמליץ לחברותיי לדחות את הערעור, ולחייב המערער לשאת בהוצאות המשפט של המשיבה בערעור זה בשיעור של 6000 ₪, שישולמו באמצעות הערבון שהפקיד המערער במסגרת ערעור זה.

השופטת אספרנצה אלון :

אני מסכימה.

השופטת שושנה שטמר :

אני מסכימה.

לאור האמור הוחלט פה אחד לדחות הערעור, כמפורט בפסק דינו של כב' השופט חננאל שרעבי. המערער יישא בהוצאות המשפט של המשיבה בערעור זה בסכום של 6000 ₪, שישולם לידי המשיבה באמצעות הערבון שהפקיד המערער בערעור זה. המזכירות תעביר ערבון זה לידי המשיבה, באמצעות הפקדה לחשבון בנק של המשיבה. המשיבה תמסור את פרטי חשבונה למזכירות לשם הפקדה כאמור.

המזכירות תעביר פסק דין זה לצדדים.

פסק דין זה מותר לפרסום תוך השמטת שמות הצדדים וכל פרט מזהה אחר.

ניתן היום, ה' כסלו תשע"ט, 13 נובמבר 2018, בהעדר הצדדים.

ש. שטמר, שופטת	א. אלון, שופטת	ח. שרעבי, שופט אב"ד
----------------	----------------	------------------------

חננאל שרעבי 54678313

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)